

הערות וקושיות – יום טוב

במהות שמחת יו"ט ואם צריך דוקא יין - הרב יוסף ליברמן

בס"ד, ו' חשון תשע"ז

בחודש מרחשון, יתברך בכל ענין, מע"כ הרה"ג החר"ף ובק"י, מו"ה מתתיהו גבאי שליט"א, מח"ס 'בית מתתיהו' ו'מועדי הגר"ח'.

אחדשה"ט, ע"ד שאלתך אם יוצאים יד"ח שמחת יו"ט ביין של קידוש, או שצריכין לשתות עוד יין בשביל מצות שמחת יו"ט. והארכת לדון בדין אין עושין מצוות חבילות חבילות, ושפיר חזו עיניך מש"כ בס"ד אריכות דברים בענין זה במשנת יוסף סוגיות או"ח (ח"א סי' כח).

הנה עיקר מצות ושמחת בחגך בזמן הזה שאין לנו שאר קרבנות, ענינה לא דוקא ביין, רק היין הוא האמצעי להיות שמח ולשמח עניים ובני ביתו, כדברי הרמב"ם (סוף הלכות יו"ט), ובכדי להיות שמח צריך לשתות יין, אם היין משמחו. דהגם דכתיב "ויין ישמח לבב אנוש" (תהלים קד, טו), בכל זאת מי שאינו רגיל ביין, מסתמא אין עליו חיוב לדחוק עצמו ולשתות רביעית יין, דעי"ז לא יגרום לו שמחה, אלא להיפך [וגם יכול להזיקו להפעלת יתר לחץ וכדו']. ומיץ ענבים מועיל רק לכוס של ברכה [קידוש המזון וכו'], עיי' כל זה בפסק"ת (תקט"ט, ט) בשם שאגת אריה (סי' סה) ונימוקי או"ח (סי' תקט"ט) ושו"ת דברי משה (ח"א סי' יא).

ממילא מובנים דברי שו"ת התעוררות תשובה (סי' רנו) שהבאת, דמצות שמחת יו"ט אינה צריכה כונה, דהעיקר להיות שמח, ואם שמח נתקיימה המצוה בכל דבר. וא"כ אם שותה רביעית מכוס הקידוש וזה משמחו לא הוי חבילות חבילות, דהרי הטעם שאין עושין מצות חבילות כתבו התוס' (מו"ק ח: ד"ה לפי שאין) כדי שיהא לבו פנוי למצוה, והרי שמחת יו"ט אינה צריכה כונה. וכיון דלא היין היא המצוה דאורייתא, אלא כמו שנתבאר שהיין היא רק תוצאה להגיע לשמחה. ולפי"ז אין צריך להוסיף רביעית על יין הקידוש - אלא א"כ מרגיש שהיין משמחו, ולא מספיק לו רביעית אחת, אז ישתה עוד רביעית.

והנה ענף ממצות צדקה הוא לשמח עניים ולהלכין להם שיניים להראות להם פנים יפות. כמש"כ בספר החינוך (מ' תעט) לגבי צדקה, שלהסביר פנים יפות לחבירו הוא ענף ממצות הצדקה, עיי' מה שכתבתי בס"ד בשו"ת משנ"י (ח"י סי' כא). כמו"כ במצות "ושמחת בחגך" שמצוה לשמוח בעצמו, ולשמח בני ביתו, ענף ממנה הוא להסביר פנים יפות לכל אחד.

דושה"ט בברכה

יוסף ליברמן

מח"ס משנת יוסף

ראש ישיבת "כולל שומרי החומות", ורב דקהל סדיגורא ירושלים ת"ו

